

Doporučený seznam učebnic a materiálů pro žáky-cizince na základních a středních školách

Seznam doporučených učebnic a vhodných materiálů včetně pomůcek do vyučovacích hodin pro žáky-cizince na I. stupni ZŠ je rozdělen do tří částí, na období předslabikářové, pro začínající čtenáře a pro pokročilejší čtenáře.

V seznamu doporučených učebnic pro **žáky-cizince na II. stupni ZŠ** jsou uvedeny učebnice zaměřené přímo na žáky s odlišným mateřským jazykem této věkové kategorie, ale také učebnice češtiny pro cizince obecně, tj. i učebnice autory určené pro dospělé, které jsou však dobře využitelné i pro výuku žáků-cizinců na 2. stupni ZŠ. Do seznamu jsou zahrnuty také materiály neučebnicového charakteru, tj. např. adaptované texty, hry a aktivity do vyučovacích hodin apod.

Hlavním kritériem výběru učebnic pro žáky-cizince středních škol byly učebnice a učební materiály bez použití mediačního jazyka v instrukcích a gramatických výkladech. Výjimku tvoří učebnice *New Czech Step by Step/ Tschechisch Schritt für Schritt*, protože ta pokrývá úroveň A2. V blízké budoucnosti ji může nahradit připravované vydání *Čeština expres III a Čeština expres IV*. Cizinci na středních školách mohou využívat učebnice a doplňkové upravené literární předlohy, které jsou určeny dospělým jinojazyčným mluvčím.

Učebnice a další materiály pro výuku žáků-cizinců jsou řazeny abecedně. Anotace jsou uvedeny pouze tehdy, mají-li upozornit na nějaký zajímavý či důležitý aspekt učebnice nebo materiálu. Úroveň podle Společného evropského referenčního rámce (SERR) je uvedena pouze tehdy, když ji sám autor definuje.

Do seznamu doporučených učebnic a dalších materiálů pro žáky-cizince byly zařazeny i některé publikace, které nemají doložku MŠMT, a proto mohou na základních a středních školách sloužit jen jako pomocné a doplňkové učební podklady.

I. STUPEŇ ZŠ

PŘEDSLABIKÁŘOVÉ OBDOBÍ

Fialová, I.: *Rozumíš mi?* Praha: Blug 1997.

Logopedická cvičení a hry s popisnými ilustracemi. Jsou vhodné k vyvození jednotlivých hlásek, k vysvětlení slov a slovních spojení pomocí obrázků. Mohou se využívat i později, a to v období, když se žáci-cizinci začínají seznamovat s jednotlivými písmeny české abecedy.

Linc, V.: *Tabulky ke čtení I.* Praha: SPN 1988.

Práce s obrázkovým materiálem – třídění, přiřazování, rozlišování tvarů a barev, časová posloupnost, obrázkový materiál pro vyprávění pohádky, určování pojmů jako *nahoře, dole, vpředu, vzadu, uprostřed, vpravo, vlevo* apod.

Perutková, J. – Svobodová, O.: *Logopedie v praxi.* Praha: Septima 1995.

Metodická příručka a obrázkový pracovní sešit mohou být využity jak pro logopedický nácvik zvukové stránky, tak i pro grafomotoriku žáků-cizinců

Sindelarová, B.: *Předcházíme poruchám učení.* Praha: Portál 1996.

Metodická příručka spojená s obrázkovým materiálem a zásobou her a textů k nácviku soustředěného vnímání řeči a pochopení jednoduchých pokynů.

Swierkoszová, J.: *Metoda dobrého startu.* Ostrava: Kasimo 1998.

Sleduje rozvoj psychomotoriky ve všech aspektech. Může sloužit jako vstupní etapa pro výuku čtení a psaní, přispívá k rozvoji řeči u předškoláků i žáků-cizinců.

Soubor s názvem Metoda dobrého startu obsahuje metodickou příručku, pracovní listy a audio kazetu.

Každá lekce má tři složky: *pohybovou, pohybově-akustickou a pohybově-akusticko-optickou.* *Osou hodiny je písnička,* která má nějaký děj, něco dětem vypráví. Každá vyučovací hodina je postavena na jiné písničce.

Při poslechu textu písničky pedagog ukazuje obrázky, které děj alespoň rámcově ilustrují. Po doznění melodie doporučujeme „převyprávět“ písničku ještě jednou. Předpokládáme, že své žáky-cizince učitel zná a ví, jaká forma výkladu bude pro ně nejvhodnější.

Ještě jednou, teď už s větším pochopením příběhu, si žáci-cizinci písničku poslechnou a učitel přejde k *pohybové fázi*, pohybovým cvičením. Cvičí se stále podle „ústřední melodie“ lekce, jednotlivé cviky jsou popsány v metodické příručce k *Dobrému startu.* Pedagog přechází k fázi *pohybově-akustické*, čili k písni a pohybu.

Na tabuli za doprovodu hudební nahrávky napíše pedagog grafický vzor. Pohyb ruky vede rytmické schéma písničky. Kruh znamená začátek psaní, šipka směr pohybu. Žáci tvoří předkreslený vzor z barevných šňůrek. Tentýž vzor si žáci-cizinci procvičují na velké ploše tabule.

Poslední je fáze *pohybově-akusticko-optická*, čili písni-pohyb-grafický vzor, což je pro žáky-cizince nejobtížnější. Na pracovních listech se předepsané tvary postupně zmenšují, práce musí být preciznější, vyžaduje se *postup odshora dolů, zleva doprava.*

PRO ZAČÍNÁJÍCÍ ČTENÁŘE

Emerlingová, S.: *Když dětem nejde čtení (I, II)*. Praha: Portál 2006.

Tyto pracovní listy jsou zábavnou čítankou, určenou žákům-cizincům, kteří při běžné výuce čtení v první třídě nezvládli plynulé čtení otevřených slabik a slov z nich složených a kteří čtou bez porozumění. Pracovní listy jsou vhodné i pro individuální práci s dyslektickými dětmi integrovanými v běžných třídách základní školy, případně k výuce čtení ve specializovaných dyslektických třídách, zvláštních školách, a také k nácviku čtení v pedagogicko-psychologických poradnách, nebo v domácím prostředí pod vedením rodičů, s vyučujícím nebo se speciálním pedagogem. Jsou velmi vhodné i pro práci s žáky-cizinci.

Linc, V.: *Tabulky ke čtení I*. Praha: SPN 1988.

Práce s obrázkovým materiálem – třídění, přiřazování, rozlišování tvarů a barev, časová posloupnost, obrázkový materiál pro vyprávění pohádky, určování pojmů jako *nahoře, dole, vpředu, vzadu, uprostřed, vpravo, vlevo* apod.

V další fázi vede žáky-cizince k samostatnému tvoření slov podle obrázků vkládáním písmen do tabulky a tím k obohacování jejich slovní zásoby. Jednotlivé listy jsou seřazeny podle obtížnosti od slov s otevřenou slabikou až po tvoření krátkých vět.

Martínek, Z.: *Cvičné texty pro pomalejší čtenáře*. Praha: Blug 2002.

Publikace obsahuje krátké pohádky a bajky. Pod každým textem jsou zábavné úkoly, které se k textu vztahují. Jsou zaměřeny na funkce nezbytné pro kvalitní čtení – sluchová analýza a syntéza, rytmizace, orientace v prostoru, paměť.

Svou délkou i obtížností slov odpovídá text možnostem žákům-cizincům, kterým činí čtení problémy. Ke kontrole porozumění přispívají náměty k práci s textem, otázky a orientace v přečteném textu.

Michalová, Z.: *Základy čtení*. Havlíčkův Brod: Tobiáš 2005.

Značnou část učebnice Čtení I (1. a 2.–3. roč.) tvoří práce s písmenem a slabikou. Z obsahového hlediska je systematicky pracováno s otevřenou slabikou, zavřenou slabikou, otevřenou slabikou ve slovech dvojslabičných a zavřenou slabikou na konci slov.

Učebnice poslouží žákům 1. tříd jako doplněk slabikáře, dále je určena dyslektikům (konec 1. třídy, 2. třída, příp. 3. třída) pro zvládnutí uvedených partií a všem žákům s obtížemi i charakteru nedyslektického. Je vhodná i pro žáky z cizojazyčného prostředí.

Pavlová, J.: *Barevná čeština pro prvňáčky*. Praha: SPN 2007.

***Barevná čeština pro druhý ročník*.** Praha: SPN 2006.

Publikace je určena k procvičování probraného gramatického učiva neobvyklou formou. Pracuje s barvami, prostorovou představivostí, kombinačními schopnostmi žáka-cizince. Jednotlivé úkoly se dají podle potřeby používat jak během školního roku, tak i k závěrečnému shrnutí a opakování na konci ročníku. Obsahuje vždy učivo konkrétního ročníku předepsané osnovami. Žáci se zde setkají s úkoly na principu omalovánek, hádanek, křížovek, ale i s cvičeními doplňovacími, učí se také používat získané znalosti v nových textech.

Staudková, H.: *Pracovní sešit ke slabikáři (1. a 2. díl)*. Praha: Alter 2009.

Žáci-cizinci jsou podněcováni k tomu, aby se naučili naslouchat promluvám druhých lidí a vhodně na ně reagovat při volných dramatizacích, simulovaných rozhovorech či hrách.

Do kategorie problémových úloh lze zařadit ty, v nichž jsou některá slova nahrazena obrázky. Žák-cizinec musí slovo, kterým obrázek nahradí, užít ve vhodném tvaru. To předpokládá

porozumění čtenému textu. U žáků-cizinců se tak začíná rozvíjet jedna z nejdůležitějších kompetencí, a to kompetence čtení s porozuměním.

Škodová, S.: *Domino – Český jazyk pro malé cizince I.* Praha: Wolters Kluwer 2010.

Učebnicový soubor se skládá z učebnice, cvičebnice, metodiky pro pedagogy a CD. Je určený pro výuku jinojazyčných žáků prvního stupně základní školy, zvl. pro 1. ročník ZŠ. Vychází z Evropského portfolia jazyků a je vstupem do osvojování si češtiny hravou cestou.

Soubor zahrnuje barevnou učebnici pro žáky, pracovní sešit pro žáky, metodickou příručku pro učitele a CD se zvukovými nahrávkami básniček, dialogů a herních aktivit obsažených v učebnici. Je využitelný jak při individuální výuce, tak při skupinovém vyučování. Učebnicový soubor zohledňuje zvláštnosti žáka stojícího na prahu gramotnosti, tedy jednak jeho omezenou, či nulovou znalost čtení a psaní, jednak období názorného myšlení, které se zaměřuje na vnímání konkrétních předmětů nebo jejich obrázků a manipulaci s nimi.

Barevná učebnice zahrnuje materiál určený jednak pro prezentaci vybraných gramatických jevů, jednak slouží pro upevňování dovednosti poslechu s porozuměním. Dále přináší vizuální oporu pro nácvik komunikačních dovedností. Gramatická složka je do učebnice zapracována pomocí komunikačně upravených postupů audioorální metody, tj. učitel nikdy žákům nepředstavuje gramatický jev popisným způsobem, ale žáci si jej osvojují pomocí různých komunikačních aktivit. Učebnice je vystavěna na bohatém barevném ilustračním materiálu, který žákům slouží jako překladová a explanační složka. Vzhledem k nízké či nulové gramotnosti cílové skupiny je textová složka minimalizována, učebnice se opírá o propojení složky vizuální a audiální. Důsledně také poskytuje materiál pro nácvik fonetických jevů, a to v podobě básniček a říkadla.

Škodová, S.: *Domino – Český jazyk pro malé cizince II.* Praha: Wolters Kluwer 2012.

Učebnicový soubor se skládá z učebnice, cvičebnice, metodiky pro učitele a CD.

Navazuje na první díl učebnice, rozvíjí jednotlivé jazykové kompetence žáků. V návaznosti na první díl se žáci-cizinci učí více pracovat s grafickou podobou jazyka. Učebnice je určena pro žáky-cizince 2. a 3. tříd. Pro žáky cizince se slovanským mateřským jazykem ji lze použít i v 1. ročníku.

Treuová, H.: *Čítanka pro dyslektiky I.* Havlíčkův Brod: Tobiáš 1997.

Čítanka se zabývá opětovným nácvikem čtení u žáků, kteří jeho techniku nezvládli v prvním ročníku. Čítanka je určena především pro frontální práci ve specializovaných třídách, ale s úspěchem ji lze využít i k práci individuální nebo ve skupině žáků-cizinců.

Žáček, J.: *Slabikář.* Praha: Alter 2012.

Oblíbený slabikář s vlnnými texty J. Žáčka obsahuje slabiky a slova pro nácvik uvědomělého čtení, dětské básně, říkadla a krátké příběhy s častou frekvencí přímé řeči.

Žáček, J.: *Moje první čítanka.* Praha: Alter 2009.

Čítanka obsahuje pokračování příběhů malého Toma, s nímž se žáci seznámili ve Slabikáři, dále pohádky (i dramatizaci), básně, hádanky a lidová říkadla z Čech a Moravy. Závěr knihy je věnován nácviku čtení některých slov (ta lze vystříhovat a volně s nimi pracovat).

Žáček, J.: *Malý čtenář.* Praha: Alter 2011.

Knihla obsahuje pokračování příběhů malého Toma. Zahrnuje i básně, říkadla, hádanky a pohádky. Úkoly k jednotlivým článkům a slova pro nácvik čtení jsou v závěru učebnice, která je svým obsahem a formou vhodná k aktivní práci s literárním textem i pro žáky-cizince.

DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY

Učební systém *Logico Piccolo*. Praha: Mutabene 2000.

Tento učební systém se skládá z rámečku a sady výukových karet k jednotlivým předmětům. Zahrnuje věkové skupiny od předškoláků až po pátý ročník ZŠ. Může se používat ve skupině nebo samostatně, rozvíjí schopnost sebekontroly, logického myšlení, čtenářských dovedností, kooperaci se spolužáky. V každém souboru je 16 karet. Karta se zasune do rámečku a barevné knoflíky se přisouvají ke správné odpovědi; po vyřešení všech deseti úkolů se karta otočí a porovnají se barvy a správné vyřešení úkolů.

Materiál umožňuje vlastní tempo výuky v souladu s individuálními schopnostmi a zájmy žáka, obsahuje série cvičení pro všechny důležité oblasti učiva, různé stupně obtížnosti v rámci každého souboru, jednoznačné a věku odpovídající formulace úloh a díky vlastní kontrole vede žáky k vlastní zodpovědnosti, podporuje koncentraci, pozornost a trpělivost při ideální kombinaci učení a hry, kognitivních a manuálních procesů. Učební systém motivuje žáky, dává možnost pracovat s žáky jednak individuálně (podle jejich úrovně talentu a nadání), jednak i ve skupině (skupinové vyučování, jež podporuje kooperaci žáků).

PRO POKROČILEJŠÍ ČTENÁŘE

Gjurová, N.: *Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky*. Praha: Portál 2011.

Publikace obsahuje více než třicet podrobně zpracovaných návrhů příprav na vyučovací hodinu, pomůcky pro jednotlivé lekce, obrázkový zásobník a k němu náměty pro práci, pohádky, básničky.

Jucovičová, D.: *Interaktivní učebnice českého jazyka*. Praha: D+H 2011.

Jedná se o interaktivní učebnici, která přináší průřez učivem jazykové výchovy na prvním stupni ZŠ. Učivo je rozděleno do základních okruhů, ke každému okruhu je přiložen metodický list, pokyny pro žáky a soubor pomůcek.

Kuchařová, J.: *Příklady pro samostatnou práci při odstraňování poruch učení*. Ostrava: Grafie 2006.

Soubor pracovních listů, které lze využít bez ohledu na postupný ročník a věk i u dětí netrpících specifickými poruchami učení, tedy i u žáků-cizinců, se kterými je zapotřebí častěji opakovat a procvičovat učivo.

Michalová, Z.: *Čítanka pro dyslektiky (II, III, IV)*. Havlíčkův Brod: Tobiáš 2005.

Čítanka je zaměřena na zdokonalování techniky čtení, čtení s porozuměním a trénink krátkodobé paměti. Obsahuje ukázky z četby pro příslušnou věkovou kategorii, se kterými se dále zajímavým způsobem pracuje.

Je určena žákům 4. ročníků, ale především 5. ročníků. Publikace navazuje na *Základy čtení I* téže autorky. Texty jsou voleny tak, aby svou rozmanitostí přitáhly ke čtení. Zpočátku jsou jednodušší, postupně však jejich náročnost stoupá.

Před většinou článků jsou ve sloupcích vypsána obtížná slova určená k nácviku čtení. Kromě nich jsou v některých pasážích čítanky ve stejné grafické úpravě uvedena také slova, která s obsahem článků nesouvisejí, ale vhodně slouží k docvičování techniky čtení. Tam, kde je zapotřebí k jejich plnění využít psacího náčiní, lze stránky vkládat do průsvitných fólií, na které lze psát obyčejnou tužkou. Předpokládá se, že žák bude mít při plnění úkolů k dispozici i další potřebné pomůcky, jako je měkčidlo, bzučák, přehledy pravidel, barevná pravidla,

dyslektická tabulka, stírací tabulka apod. Za většinou článků jsou ještě různé otázky a úkoly zaměřené na rozvoj slovní zásoby a nácvik písemného vyjadřování. Součástí sešitu jsou také úlohy na rozvoj zrakového a sluchového vnímání.

Pavlová, J.: *Barevná čeština pro třetíáky*. Praha: SPN 2007.

***Barevná čeština pro čtvrtáky*. Praha: SPN 2011.**

Publikace slouží k procvičování probraného gramatického učiva neobvyklou formou. Pracuje s barvami, prostorovou představivostí, kombinačními schopnostmi žáka. Jednotlivé úkoly se dají používat podle potřeby „na přeskáčku“, a to během roku nebo k závěrečnému shrnutí a opakování.

Pokorná, V.: *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení*. Praha: Portál 2007.

Obsahuje velkou zásobu nápadů pro práci s jazykem ve všech jeho složkách, zabývá se sluchovou diferenciací řeči, zrakovou percepcí tvarů, prostorovou orientací, nácvikem sekvencí, posloupností, koncentrací pozornosti, paměť, rozvojem obratnosti vyjadřování, rozvojem slovní zásoby. Věnuje se technice nácviku čtení, významovými vztahy mezi pojmy, čtení s porozuměním textu.

Svobodová, J.: *Učíme se česky I (pracovní učebnice)*. Liberec: Harry Putz 2012.

Učebnice je určena především pro žáky-cizince mladšího školního věku bez znalosti zprostředkujícího jazyka. Základním cílem je co nejrychleji integrovat žáka-cizince do školního kolektivu, a proto témata vycházejí z reálných potřeb základní komunikace žáka-cizince s učitelem a se spolužáky. Učebnice má pracovní formu, je využitelná k individuální i skupinové výuce. Obsahově se zaměřuje na konkrétní vyučovací předměty a situace, ve kterých lze využít obrazové přílohy.

Šup, R.: *Čtení s porozuměním*. Praha: ŠUP 1995.

Práce s obrázky, krátké detektivní příběhy s mapami a náčrtky, slova jako *vetřelci* apod. Tvořivě pojaté rozvíjení kompetence čtení s porozuměním. U žáků-cizinců mladšího školního věku je tato publikace velmi oblíbená, náročnost úkolů stoupá postupně, lze tedy vybrat právě takový úkol, který žák v určitém období zvládne.

Treuová, H.: *Pracovní sešit pro nápravu vývojových poruch v českém jazyce I, II*. Havlíčkův Brod: Tobiáš 2010.

Oba sešity nabízejí velké množství materiálu ke zmírnění nebo k úplnému odstranění následků vývojových poruch učení. Jsou vhodnou pomůckou nejen při frontální práci ve specializovaných třídách, ale i při práci individuální, skupinové nebo při individuální logopedické péči. Vhodné i pro žáky-cizince.

DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY

Nováková, S. a kol.: *Evropské jazykové portfolio pro žáky do 11 let*. Plzeň: Fraus 2002. (Online aplikace EJP www.evropskejazykoveportfolio.cz je dostupná zdarma všem uživatelům ve čtyřech jazykových mutacích – české, anglické, německé a francouzské.)

Evropské jazykové portfolio (EJP) by se mělo stát oficiálním evropským dokladem každého žáka, který názorně a podle mezinárodně stanovených a srovnatelných kritérií vytvořených Radou Evropy informuje o dosažených jazykových znalostech a kompetencích.

EJP, které se skládá ze tří vzájemně propojených částí – *Jazykového pasu*, *Jazykového životopisu a Sbírký*, má umožnit, aby v podmínkách jednotné Evropy měl každý žák u sebe

dokument, ve kterém je uvedena a potvrzena určitá úroveň osvojení cizího jazyka. Text Portfolia je přeložen do angličtiny, němčiny a francouzštiny, tedy do těch cizích jazyků, které se v českých školách nejčastěji vyučují.

Škodová, S.: *Čeština pro žáky-cizince: Pracovní karty pro začátečníky.* Úvod do seriálu 10 metodických příspěvků pro výuku ČJ u žáků-cizinců na 1. stupni ZŠ. Dostupné na: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/9409/CESTINA-PRO-ZAKY-CIZINCE-PRACOVNI-KARTY-PRO-ZACATECNIKY.html/>.

II. STUPEŇ ZŠ

Andrášová, H. – Podepřelová, A.: *Na cestě za češtinou*. Praha: Klett 2009.

Příručka inspirativních námětů pro výuku českého jazyka jako jazyka cizího. Autory jsou zkušení učitelé z praxe a lektoři českého jazyka z různých typů škol. Publikace je určena všem pedagogům, kteří chtějí vyučovat český jazyk tvořivě. Obsahuje teoretický úvod do didaktiky češtiny jako cizího jazyka, v praxi ověřený návrh progresivního gramatického učiva a řadu didakticky propracovaných námětů na úrovni A1–B1 respektujících základní principy komunikačně zaměřené výuky.

Andrášová, H. – Podepřelová, A. a kol.: *Desetiminutovky čeština pro cizince*. Praha: Klett 2008.

Pestrá opakovací cvičení vedoucí k aktivizaci, rozšíření a prohloubení znalostí češtiny jako cizího jazyka. Desetiminutovky jsou určeny těm žákům-cizincům, kteří již ovládají češtinu dobře (úroveň B1) a kteří si chtějí udržovat a prohlubovat své jazykové znalosti, a to rychlou a zábavnou formou. Hodí se například jako výplňová cvičení před závěrem vyučovací hodiny či jako cvičení pro rychlejší a aktivnější žáky. Jednotlivá cvičení jsou na sobě nezávislá, učitel je může vybírat podle potřeby, záleží na tom, zda chce s žáky-cizinci procvičovat gramatiku, slovní zásobu, stylistiku. Materiál je vhodným doplňkem k učebnicím *Czech Express 1* a *New Czech Step by Step* (L 1–6). Obsahuje více než třicet podrobně zpracovaných návrhů příprav na vyučovací hodinu českého jazyka, pomůcky pro jednotlivé lekce, obrázkový zásobník a k němu náměty pro práci, pohádky, básničky.

Borová, B. – Svobodová, J.: *Šimonovy pracovní listy 4*. Praha: Portál 2010.

Pracovní listy jsou věnovány deseti tématům, které respektují zkušenosti žáků a současně pomáhají rozvíjet jejich znalosti a dovednosti. Základní námět má vždy tři situace, které na sebe mohou, ale nemusí navazovat. Čtvrtá situace je určena vlastnímu řešení žáka na prázdný pracovní list. Každý pracovní list obsahuje velký obrázek situace, která je tématem činnosti.

Cvejnová, J.: *Česky, prosím Start*. Praha: Karolinum 2011.

Přípravná učebnice a písanka, doplňující materiál k učebnici *Česky, prosím*. Je určena pro žáky-cizince, kteří neovládají latinku a přitom se učí češtinu jako první cizí jazyk, tedy i jako vyučovací jazyk v české ZŠ. Proto je učebnice koncipována pro žáky-cizince s pomalejším tempem nebo s problémy s učením se cizímu jazyku (dyslexie, dysgrafie). Publikace neobsahuje zvukovou nahrávku a je určena pro úroveň A1.

Čemusová, J. – Dolečková, P. – Štindlová, B. – Štindl, O.: *Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky*. Praha: Člověk v tísni o.p.s., Varianty, 2004 .

Manuál pro výuku češtiny pro cizince, kteří neovládají žádné písmo nebo neznají latinku. Je určený pro výuku, která není založena na čtení a psaní, ale předpokládá se, že si cizinci v průběhu výuky latinku v rámci svých možností osvojí. Manuál také není založen na předávání gramatických znalostí a kompetencí, ale předpokládaná výuka je postavena na aktivní spolupráci učitele a žáků. Kromě manuálu pro učitele jsou součástí didaktických materiálků i tzv. handouty (obrázkové, textové – dostupné on-line na adrese: <http://www.varianty.cz/download/doc/stats/kurz.pdf>). Pro učitele 2. stupně ZŠ přináší inspirativní přístup bez důrazu na gramatiku, který je důležitý pro počáteční výuku češtiny u žáků-cizinců staršího školního věku. Velké množství vizuálního materiálu určeného ke kopírování usnadní pedagogům práci s žáky-cizinci ve školní třídě.

Dousková, J. – Štenclová, K. – Fraňková, L.: *Česky vesele a hezky*. Brno: Centa 2005.
Učebnice pro žáky-cizince, která obsahuje paralelní překladový slovníček pro češtinu, němčinu, angličtinu, francouzštinu a ruštinu.

Hanzová, M.: *Učíme se česky 1*. Albra 2002.

Učebnice pro žáky-cizince na vstupní úrovni. Publikace vznikla v r. 1992 z aktuální potřeby poskytnout nejen žákům-cizincům, ale i jejich rodičům základní informace, které by jim pomohly orientovat se v situacích běžného, tedy i školního života v ČR.

Pro rodiče může učebnice sloužit i jako určité vodítko pro komunikaci s dětmi, např. při domácí přípravě na vyučování. Žákům-cizincům přibližuje především obsah učiva v českých školách: komunikační situace, slovní zásobu důležitou pro pochopení učiva v různých předmětech: v češtině, matematice, ve velké míře i v prvouce, vlastivědě apod.

Froulíková, L.: *Zahrada českého jazyka*. Praha: Academia 2003.

Učebnice obsahuje texty vhodné pro seznámení žáků s literárními památkami českého jazyka, obsahuje bohatý ilustrační a fotografický doprovod k jednotlivým dílům. Samotné aktivity jsou však zaměřené na vysokoškolské studenty a není možné je bez úprav využít na ZŠ. Učebnice je vhodná pro pokročilé cizince na úrovni B1.

Froulíková, L. *Adam a Eva v Českém ráji*. Praha: Academia 2008.

Učebnice obsahuje texty vhodné k seznámení žáků s kulturními zeměpisnými památkami českého jazyka, obsahuje bohatý ilustrační a fotografický doprovod k jednotlivým dílům. Samotné aktivity jsou však zaměřené na vysokoškolské studenty a není možné je bez úprav využít na ZŠ. Učebnice je pro pokročilé studenty na úrovni B1.

Hasilová, H.: *Pozor, začínáme! (1) Čeština pro děti/Tschechisch für Kinder*. Praha: Fortuna 2006.

Hasilová, H.: *Pozor, začínáme! (2) Čeština pro děti/Tschechisch für Kinder*. Praha: Fortuna 2006.

Holá, L. *Czech Express 1, 2*. Praha: Akropolis 2006.

Učebnice je určena pro dospělé, avšak některé krátké texty týkající se sociokulturního paradigmatu ČR a mnohá cvičení s bohatým ilustrativním materiálem mohou být využity také pro žáky cizince na 2. stupni ZŠ.

Holá, L.: *NEW Czech Step by Step*. Praha: Akropolis 2004.

Učebnice je určena pro dospělé, avšak díky tvořivému charakteru cvičení a úloh může být využita i pro 2. stupeň ZŠ. K některým kapitolám obsahuje obrazové slovníčky.

Holá, L. – Bořilová, P.: *Česky krok za krokem. (B1)*. Praha: Akropolis 2009.

Učebnice je autorkami určena pro dospělé cizince na úrovni B. Je zaměřená na rozvoj čtení, psaní, poslechu a komunikace. Ačkoliv větší část textů není tematicky vhodná a zajímavá pro žáky-cizince na 2. st. ZŠ, lze učebnicové materiály velmi dobře využít pro prezentaci sociokulturních zvyklostí. Učebnice obsahuje bohatý ilustrační a fotografický doprovod a témata pro rozvoj komunikace, která mohou sloužit jako podklady pro obsahově podobnou komunikaci s rozdílným přístupem komunikantů.

Hronová, K. – Hron, J.: *Ahoj, jak se máš?* Praha: Didakta 2011.

Vstupní audioorální kurs češtiny určený především žákům-cizincům, kteří se poprvé setkávají s českým jazykem, a to jak v českém, tak i v cizím jazykovém prostředí. Publikaci, která je bohatě ilustrovaná, lze využít také k výuce češtiny bez zprostředkovacího jazyka.

Hrubá, J.: *Čeština pro děti cizinců*. Brno: MSD 2004.

Kestránková, M.: *Dialogy k výuce češtiny pro cizince*. Praha: Karolinum 2011.

Divadelní scénáře zamýšlené jako doplňkový výukový materiál pro výuku češtiny. Texty jsou primárně určeny učitelům a jejich žákům-cizincům se zájmem o divadlo, lze je však úspěšně použít ve vyučovacích hodinách na 2. stupni ZŠ k nácvičku mluveného projevu.

Kestránková, M. – Šnidaufová, G. – Kopicová, K.: *Čeština pro cizince: B1*. Brno: Computer Press 2010.

Publikace obecného charakteru určená do kurzů češtiny pro cizince. Učebnice je založena na komunikační metodě pro úroveň B1. Obsahuje velké množství vizuálního a audiálního materiálu.

Kotišová, M.: *Na každý pád*. 2012.

Čítanka obsahující texty v rozsahu sedmi řádků, jejichž náplní jsou „pádové příběhy“ pro cizince. Obsahuje 324 nejčastěji užívaných podstatných jmen s výkladem jejich významu a využitím pádů včetně příslušných předložek. Publikaci lze objednat u autorky.

Kotýková, S. – Lejnarová, I.: *Čeština pro malé cizince 1/2*. Praha: Knížní klub 2005.

Autorky z Německé školy v Praze připravily učebnici, ve které zúročily zkušenosti s výukou malých cizinců z německé jazykové oblasti. Výukový materiál je ovšem vhodný pro malé cizince různých mateřských jazyků a nabízí specifické metody výuky českého jazyka jako cizího jazyka pro malé děti. Učebnice je zároveň pracovním sešitem, do kterého žáci kreslí, vybarvují a vlepují.

Malá, Z.: *Hry a aktivity pro výuku ČJ pro cizince*. Eiseltová Lucie M.Ed.:Lingua Ludus 2009.

Hry a aktivity do výuky češtiny pro cizince jsou určeny pro úroveň A1 a jsou vhodné pro žáky-cizince na 2. stupni ZŠ.

Matula, O.: *Český den (učebnice)*. Praha: Člověk v tísni, o.p.s., Varianty 2007.

Matula, O.: *Český den (manuál pro učitele)*. Praha: Člověk v tísni, o.p.s., Varianty 2007.

Učebnice i manuál pro pedagogy jsou dostupné on-line na adresách:

pro žáky: http://www.varianty.cz/download/doc/stats/Cesky_den_ucebnice.pdf;

pro učitele: http://www.varianty.cz/download/doc/stats/Cesky_den_manual.pdf;

<http://www.varianty.cz/download/doc/stats/Plany+lekci.zip>

Nikl, P.: *Lingvistické pohádky*. Praha: Meander 2006.

Knihla se skládá z dvaceti dvou přibližně stejně dlouhých příběhů. Ačkoli všechny ve svých názvech obsahují slovo pohádka, nejsou to pohádky klasického typu. Autor označuje příběhy za jazykové bajky, avšak morální ponaučení z většiny příběhů nevyplývá. Žánrově mají texty nejbližší k nonsensové pohádce, která může být v jinojazyčné výuce přínosná, protože klade větší důraz na intuici a obrazotvornost posluchače, než na přesné porozumění významu

jednotlivých slov. Takové pohádky zdůrazňují specifickou dětskou vnímavost, netradiční obraznost, absurdní humor a jazykovou hru. V Niklově vysněné zemi žijí malá zvířátka spolu s velkými dravci, společně s býložravci a cizokrajní živočichové s domácími. Velmi důležité je vnímání atmosféry příběhů, kterou autor navozuje: *Skřípavá pohádka* opravdu skřípe, vrže a dře, v *Holé pohádce* se v žádném případě nesetkáme s větou rozvitou, v *Doslovné pohádce* je všechno doslova, v *Nejměkčí pohádce* se text skládá zejména z měkkých souhlásek, v *Koncovkové pohádce* chybějí koncovky, ve *Zdlouhavé pohádce* se příběh skutečně táhne a v *Popletené pohádce* se lze jen těžko vyznat. Texty jsou založené na zajímavých rytmických shlucích slabik a slov, zvukomalbě a jazykové hře, které autor příhodně nazývá „jazykové kotrmelce“. Na stránkách nakladatelství je uvedeno, že kniha je určena pro děti od osmi let.

Pospíšilová, Z.: Písmenkové rébusy. Praha: Grada 2012.

Hrát si se slovy, rozvíjet jazykové myšlení, obohatit slovní zásobu a podpořit fantazii díky bohatým ilustracím, to je záměr této zajímavé knihy, který vychází z přirozené dětské záliby v hádání, luštění a šifrování. Každý z jedenácti oddílů knihy je zaměřen na jiný typ rébusů. Náповěda v úvodu kapitol má nastartovat zvědavost malých luštitelů a dovést je k vyřešení zábavných rébusů. Na samém konci knihy by se tak žáci-cizinci měli dopracovat k tomu, že budou schopni vymýšlet své vlastní rébusy a použít je třeba jako tajné vzkazy svým kamarádům.

Schöne, K. – Nevrklová, D.: ABC Linguatour – němčina. Výuková jazyková hra plná kouzel a dobrodružství = ein verzaubert verrücktes Sprachlern – Abenteuerer – Spiel. Dobřichovice: KAVA-PECH 2009. (Dostupná na <http://www.abc-linguatour.eu>.)

ABC – Linguatour je interaktivní výuková hra určená pro žáky ve věku od 8–12 let, ale lze ji využít i u starších žáků-cizinců. Jejím cílem je přiblížit dětem nejen v pohraničních regionech češtinu, polštinu a němčinu, ale také je seznámit s denním životem a kulturou sousedů. Při výuce žáků-cizinců lze využít jazykovou verzi *Čeština pro německé děti*. Protože se jedná o interaktivní PC hru, ke které je učebnice-pracovní sešit doprovodným materiálem, nabízíme bližší popis tohoto materiálu.

Hrdina hry Míša se po nečekaném setkání se začarovaným kouzelníkem Perlinem ocitne v cizím světě, ve kterém nic není normální a obyčejné. Kola jsou zaparkována na stromech, lidé bydlí na lodích a hodiny jdou pozpátku, ale především obyvatelé tohoto světa mluví cizím jazykem (tedy německy, polsky nebo česky). Kouzelník, který sám sebe nedopatřením proměnil v malého draka, prosí Míšu, aby mu pomohl uvést svět znovu do pořádku, protože současný stav nemůže zůstat natrvalo. To ale jde jen s pomocí místních obyvatel, a tak se hrdina učí krok za krokem dorozumívat s nimi v jejich řeči a při plnění tohoto velkého úkolu prožívá různá dobrodružství. Kromě Perlina mu pomáhá velký kouzelnický receptář a nová kamarádka Katka.

Dvojjazyčný dráček Perlin hraje ve hře významnou roli. Je prostředníkem mezi hráčem a hlavním hrdinou Míšou. Hráč musí pomoci Míšovi vrátit svět do původního stavu a spolu s Míšou za pomoci Perlina proniká do tajů cizího jazyka – v našem případě češtiny.

Princip hry vychází ze začarovaného příběhu, kdy je Míša a také hráč motivován krůček po krůčku získat různé přísady do kouzelného nápoje, aby mohl být začarovaný svět opět navrácen do původní podoby. Při objevování přísad potkává různé lidi, dostává se do různých situací, ve kterých musí mluvit česky (polsky, německy), aby mohl jít dál. Protože se počítá s tím, že žáci nemají žádné počáteční znalosti cizího jazyka, plní zde dráček (kouzelník) Perlin zprostředkující roli a mluví s dětmi jejich rodným jazykem. Ve hře je využita induktivní metoda, hráč je postupně aktivnější, postupuje od jednoduchého k obtížnějšímu. Gramatika není podrobně a teoreticky vysvětlována, žáci se učí celé struktury během hry, které hned

prakticky využívají (v hrách nebo v pracovním sešitě). Velkou roli hraje pohádkový příběh, názornost a velmi hezké barevné ilustrace.

Hra je interaktivní – žáci se učí dialogy, které sami pomáhají spoluvytvářet. Každá lekce obsahuje malé „hry ve hře“, jimiž se procvičuje slovní zásoba. Výhodou je to, že si žáci mohou zvolit vlastní tempo, nadanější mohou hrát až tři úrovně her podle obtížnosti, ke hře se kdykoliv vrátit a opakovat ji. Čtyřicet her na DVD z velké části lineární a zavřené. Do pracovního sešitu byly naopak zařazeny hry komplexní, zaměřené na komunikaci, při kterých žáci dostávají prostor k vytváření vlastních dialogů a nápadů. Hra je rozdělena do osmi scén a všechny mají stejnou koncepci.

Sůvová, P. – Lewis, C.: *Alenka v říši divů*. Tábor: Sova Libris 2010.

České čtení zjednodušené verze pohádky, která je určena pro cizince na úrovni B1 (mírně pokročilé). Kniha je koncipovaná jako text obohacený o vysvětlivky ke slovům, kterým je těžké porozumět, tučně jsou zvýrazněna slova, která se v textu často opakují. Publikace obsahuje deset kapitol doplněných cvičeními a klíčem, CD.

Štindl, O.: *Easy Czech Elementary*. Praha: Akronym 2008.

Ačkoliv je učebnice připravena pro dospělé cizince, její pojetí prezentace gramatiky je přínosné i pro 2. stupeň ZŠ. Gramatika zde není představena v kompletních paradigmatech, ale autor volí přístup kombinace dílčího gramatického jevu vázaného ke komunikační situaci, navíc nevyužívá pro prezentaci pojetí gramatiky jako pro rodilé mluvčí, ale volí určení gramému gramaticky závislého slova v kombinaci se slovem řídicím (např. žáci se učí slovesa pohybu a na ně vázaný genitiv substantiv představený ve slovech výchozího a cílového bodu pohybu). V učebnici je využit bohatý fotografický a ilustrační materiál.

Štindlová, B. a kol.: *Česky v Česku I/II*. Praha: Akropolis 2008.

Učebnice je určena pro dospělé žáky, avšak obsahuje velké množství cvičení, která nejsou svým lexikálním obsazením nutně vázána na dospělého mluvčího. Učebnice také obsahuje ilustrační materiál, který lze dobře kopírovat pro aktivity s žáky-cizinci v hodinách na 2. stupni ZŠ.

Tahal, K.: *A grammar of Czech as a foreign language*. Factum CZ, 2010. (Volně ke stažení na <http://www.factumcz.cz/K.Tahal-Grammar.pdf>.)

Materiál není vhodný pro přímou práci s žáky-cizinci, ale může velmi dobře posloužit učitelům při přípravě výkladu gramatických jevů. Metajazykem gramatiky je angličtina.

**UČEBNICE A MATERIÁLY VYDANÉ MIMO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY
V této části jsou uvedeny pouze bibliografické záznamy bez upřesňujících anotací.**

Vydané na Slovensku

Ehm, D.: *Zlatá brána. Čeština hrou*. Bratislava 2004.

Vydané v Německu

Kol. autorů: *Materialien für den Tschechisch-Unterricht in der Volksschule. 1. Lernjahr*. München: Staatsinstitut für Schulpädagogik und Bildungsforschung München 1995.

Kol. autorů: *Materialien für den Tschechisch-Unterricht in der Volksschule. 2. Lernjahr*. München: Staatsinstitut für Schulpädagogik und Bildungsforschung München, 1996.

Franzke, H.: *Handreichung. Begegnungssprache in den Klassenstufen 3 und 4. Teil B.* Radebeul: Sächsisches Staatsinstitut für Bildung und Schulentwicklung 2004.

Geretschlaeger, I.: *Lingo a Lina* [DVD]. Görlitz: Evangelische Grundschule Görlitz 2009.

Jäger, D.: *Pojďte se učít česky. Tschechisch für Grundschule.* Dresden: Sächsische Staatsinstitut für Bildung und Schulentwicklung Comenius-Institut. Manuskript.

Reinel, T. – Kváčová, L.: *Hrátky s češtinou – Wir spielen Tschechisch.* Görlitz: Euro-Schulen Gesellschaft für berufliche Bildung und Beschäftigung Sachsen GmbH 2005.

Vydané v Rakousku

Barteková, A. – Černá, D.: *Schritt für Schritt durchs Jahr. Methodisches Handbuch.* Deutsch-Wagram: Niederösterreichisches Sprachzentrum 2007.

Večerka, L.: *Mein erstes Tschechisch Lernspielbuch.* Deutsch-Wagram: Niederösterreichisches Sprachzentrum 2007.

DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY PRO JAZYKOVÉ VYUČOVÁNÍ

Antošová, J. a kol.: *Třesky plesky, uč se česky! Čeština pro gymnázia* (1. díl). Freistaat Sachsen: Staatsministerium für Kultur 2007.

Učebnice je určena pro žáky-cizince víceletých gymnázií, spodní věková hranice je autory definována na 10 let. Je možné ji používat paralelně ve třídách s žáky slovanského i neslovanského původu, čemuž napomáhá členění učebnice. Každá lekce obsahuje vedle základního učiva i nabídku cvičení pro pokročilejší žáky. Učebnice koresponduje se saskými osnovami pro češtinu jako cizí jazyk, které vycházejí z Evropského portfolia jazyků, a napomáhá žákům-cizincům komunikační metodou dosáhnout cílové úrovně A1. V souladu s Evropským jazykovým portfoliem učí žáky-cizince samostatnému přístupu k výuce, osvojení si učebních strategií a sebeevaluaci. Učebnice obsahuje návrhy projektové a skupinové práce a její součástí je CD s texty, CD s písničkami a dále doplňkový materiál pro učitele zahrnující dva kompletní texty připravující žáky-cizince na certifikovanou zkoušku úrovně A1. Obsahuje více než třicet podrobně zpracovaných návrhů příprav na vyučovací hodinu, pomůcky pro jednotlivé lekce, obrázkový zásobník a k němu náměty pro práci jako pohádky, básničky.

Antošová, J. a kol.: *Uč se česky, je to hezký!* (2. díl). Comenius-Institut. Freistaat Sachsen: Staatsministerium für Kultur, 2007.

Učebnice je určena žákům-cizincům víceletých gymnázií, přičemž spodní hranice věku je autory stanovena na 11 let. Obsahově a formálně navazuje na 1. díl *Třesky plesky, uč se česky!* Tento díl vede žáky-cizince k dosažení úrovně A2. Součástí učebnice je CD s texty, CD s písničkami, doplňkový materiál pro učitele a dva texty připravující na příslušnou certifikátovou zkoušku. (Učebnice vznikly na základě požadavku Saského státního ministerstva kultury, jsou neprodejně, jejich vzorky lze objednat na e-mailové adrese: baerbel.bach@sbi.smk.sachsen.de).

Austova, K. a kol.: *Čeština 2 – Tschechisch für die Sekundarstufe I.* NÖ Landesakademie: NÖ-Sprachkompetenzzentrum 2011.

Učebnice obsahuje 13 lekcí – učebních komunikačních situací. Čeština v ní není představena primárně jako cizí jazyk, ale jako jazyk geografických sousedů. Byla vytvořena pro potřeby výuky češtiny v Sasku a využívá jako metajazyk němčinu. Je vhodná pro žáky německého původu a pedagoga, který ovládá němčinu a žákům-cizincům materiály zprostředkuje v češtině. Hlavními postavami učebnice jsou Sandra a Tomáš; chodí do stejné školy, učí se spolu, společně vypracovávají úkoly a tráví volný čas.

Čechová, M. – Oliva, K. – Nejedlý, P.: *Hrátky s češtinou II.* Praha: ISV 2001.

Černá, M. a kol.: *Dyslexie texty a hry pro děti s dyslexií: orientace v textu, speciální úkoly, křížovky.* Havlíčkův Brod: Fragment 2006.

Eiseltová, L.: *Hry a aktivity pro zpestření výuky cizích jazyků.* Praha: Lingua Ludus 2007.

Forštová-Polívková, D.: *Hry pro jazykové vyučování.* Praha: SPN 1963.

Gato, M.: *150 nejlepších her pro děti i dospělé, ke kterým nepotřebujete vůbec nic.* Rubico 2009.

Herciková, B.: *Přehled základní české gramatiky pro zahraniční studenty.* Praha: Karolinum 2009.

Učební text je určen cizincům, kteří studují češtinu jako cizích jazyk na základních úrovních podle SERR. Jedná se o stručný přehled gramatických pravidel předkládaný jednoduchou formou prostřednictvím tabulek a dostatečným množstvím příkladů. Přehled je rozdělen do šesti hlavních kapitol: *Úvod do češtiny, Zvuková a grafická stránka češtiny, Morfologie, Slovtvorba, Syntax a Pravopis.*

Houser, P.: *Hry se slovy a jazykem.* Praha: Portál 2002.

Mikulíková, V. – Marešová, H.: *Didaktické hry ve výuce českého jazyka a literatury – metodická pomůcka.* Olomouc: Univerzita Palackého 2010.

Nováková, I.: *Zábavný pravopis.* Praha: Portál 2009.

Palim, J. – Power, P. – Vannuffel, P.: *Tombola communication activities for teenagers.* Walton-on-Thames: Nelson 1992.

Pavelka, R. – Straka, A. – Brodecká, L.: *Hrátky s češtinou.* Brno: MC 2000.

Pávková, B.: *Logopedické pexeso a obrázkové čtení B – P – N – D – F – V – K.* Computer Press 2008.

Perclová, R.: *Evropské jazykové portfolio pro žáky a žákyně ve věku 11–15 let v České republice.* Praha: Fortuna 2001. (On-line aplikace EJP www.evropskejazykoveportfolio.cz je dostupná zdarma všem uživatelům ve čtyřech jazykových mutacích – české, anglické, německé a francouzské.)

Evropské jazykové portfolio (EJP) by se mělo stát oficiálním evropským dokladem každého žáka, který názorně a podle mezinárodně stanovených a srovnatelných kritérií vytvořených Radou Evropy informuje o dosažených jazykových znalostech a kompetencích.

EJP, které se skládá ze tří vzájemně propojených částí – *Jazykového pasu, Jazykového životopisu a Souboru dokumentů a prací*, má umožnit, aby v podmínkách jednotné Evropy měl každý žák u sebe dokument, ve kterém je uvedena a potvrzena určitá úroveň osvojení cizího jazyka. Text Portfolia je přeložen do angličtiny, němčiny a francouzštiny, tedy do těch cizích jazyků, které se v českých školách nejčastěji vyučují.

Pišlová, S.: *Jazykové hry*. Praha: Fortuna 1996.

Rufertová, H.: *Poznávej lidi a život v zemi, v níž žiješ*. Praha: Fortuna 2002.

Schrimpfová, J. M.: *Můj první slovník českého jazyka*. Plzeň: Fraus 2008.

Šup, R.: *Učíme se číst s porozuměním*. ŠUP 2000.

Wyatt, R.: *First certificate games and activities*. Harlow: Pearson Educationn Longman 2002.

DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY PRO LITERÁRNÍ VYUČOVÁNÍ

Holá, L.: *Staré pověsti české a moravské*. Praha: Akropolis 2011

Další díl textů české literatury jazykově uzpůsobených pro potřeby jinojazyčné výuky. Učebnice obsahuje deset pověstí představujících nejslavnější postavy a události české národní mytologie. Kniha je doplněna kresbami a fotografiemi postav a míst, ke kterým se pověsti váží. Soubor textů je doprovázen gramaticko-lexikálními cvičeními ke každému textu, česko-anglicko-německo-ruským slovníčkem a klíčem ke cvičením. Všechny texty jsou v plném rozsahu namluveny na CD. Studijní materiál je určen cizincům na úrovni B1.

Holá, L.: *Malostranské povídky*. Praha: Akropolis 2011.

Kniha vychází v rámci řady s názvem Adaptované české prózy pro studenty češtiny jako cizího jazyka. Žáci se v ní seznámí jednak s jazykově upraveným medailonem Jana Nerudy, jednak si mohou přečíst šest jeho adaptovaných povídek. Ke každému textu je vytvořen soubor gramaticko-lexikálních cvičení. Publikace dále obsahuje česko-anglicko-německo-ruský slovníček a klíč ke cvičením. Součástí vydání je i CD s nahrávkou textů v plném rozsahu. Kniha je definována pro úroveň B1 (středně a více pokročilí).

Holá, L.: *Pražské legendy*. Praha: Akropolis 2011.

Další díl textů české literatury jazykově uzpůsobených pro potřeby jinojazyčné výuky. Učebnice obsahuje deset legend spojených se známými pražskými lokalitami. Kniha je doplněna kresbami a fotografiemi míst, ke kterým se legendy váží. Soubor textů je doprovázen gramaticko-lexikálními cvičeními ke každému textu, česko-anglicko-německo-ruským slovníčkem a klíčem ke cvičením. Všechny texty jsou v plném rozsahu namluveny na CD. Studijní materiál je určen cizincům na úrovni A2.

Kotišová, M.: *Rossumovi univerzální roboti*. 2011.

Divadelní hra K. Čapka R.U.R. přepracovaná pro potřeby výuky češtiny pro cizince. Autorka omezila slovní zásobu hry na 3000 nejfrekventovanějších českých slov. K textu divadelní hry je připojen slovníček.

Kotková, R.: *Karel Čapek „Povídky z jedné kapsy“ a „Povídky z druhé kapsy“*. Praha: ASA 2009.

Devět upravených povídek Karla Čapka a k nim výběrový česko-anglicko-německo-ruský slovníček a klíč ke cvičením. Doporučená úroveň cizinců je B2. Publikace neobsahuje audionahrávku.

STŘEDNÍ ŠKOLY

UČEBNICE

Bohuslavová, L. a kol.: *Evropské jazykové portfolio pro dospělé studenty v ČR*. Praha: Klett 2007. (On-line aplikace EJP www.evropskejazykoveportfolio.cz je dostupná zdarma všem uživatelům ve čtyřech jazykových mutacích – české, anglické, německé a francouzské.)

Evropské jazykové portfolio (EJP) by se mělo stát oficiálním evropským dokladem každého žáka/studenta, který názorně a podle mezinárodně stanovených a srovnatelných kritérií vytvořených Radou Evropy informuje o dosažených jazykových znalostech a kompetencích.

EJP, které se skládá ze tří vzájemně propojených částí – *Jazykového pasu, Jazykového životopisu a Souboru dokumentů a prací*, má umožnit, aby v podmínkách jednotné Evropy měl každý žák/student u sebe dokument, ve kterém je uvedena a potvrzena určitá úroveň osvojení cizího jazyka. Vzhledem k tomu, že text Portfolia je přeložen také do angličtiny, němčiny a francouzštiny, lze jej využít i v hodinách cizích jazyků, neboť tyto jazyky se v českých školách vyučují nejčastěji.

Cvejnová, J.: *Česky, prosím Start*. Praha: Karolinum 2011.

Přípravná učebnice a písanka, doplňující materiál k učebnici *Česky, prosím*.

Určeno pro cizince, kteří neovládají dobře latinku, jde o jejich první cizí jazyk a je třeba zvolit pomalejší tempo nebo lze u nich předpokládat problémy s učením se cizímu jazyku (dyslektici, dysgrafici).

Není CD. Úroveň A1.

Cvejnová, J.: *Česky, prosím I*. Praha: Karolinum 2008.

Učebnice, pracovní sešit. Každá z deseti lekcí je ukončena kontrolním testem.

Není CD. Úroveň A1.

Holá, L.: *New Czech Step by Step/Tschechisch Schritt für Schritt*. Praha: Akropolis 2005.

Nové, kompletně přepracované vydání učebnice Czech Step by Step.

Prakticky a komunikativně zaměřená učebnice. Dvacet lekcí je založeno na principu uspořádání do samostatně kombinovatelných panelů, systém odkazů, barevné rodové kódování gramatiky.

Učebnice, pracovní sešit, CD, Česká gramatika v kostce, manuál pro učitele (zdarma přístupný na internetu).

Úroveň A2.

Holá, L.– Bořilová, P.: *Čeština expres I*. Praha: Akropolis 2010 (1. vydání).

Přepracovaná a rozšířená učebnice Czech Express 1. První část dvoudílného základního kurzu „češtiny pro přežití“.

Jednojazyčný, česky psaný text učebnice a pracovního sešitu, příloha se slovní zásobou, gramatickými tabulkami a vysvětlením v mateřském jazyce studenta. Anglická, německá, ruská verze, připravují se další jazykové mutace.

CD, manuál pro učitele (zdarma přístupný na internetu).

Úroveň A1.

Holá, L.– Bořilová, P.: *Čeština expres II*. Praha: Akropolis 2011.

Přepracovaná a rozšířená učebnice Czech Express 2. Druhá část dvoudílného základního kurzu "češtiny pro přežití" (navazuje na Češtinu expres 1).

Jednojazyčný, česky psaný text učebnice a pracovního sešitu, příloha se slovní zásobou, gramatickými tabulkami a vysvětlením v mateřském jazyce studenta. Anglická, německá, ruská verze, připravují se další jazykové mutace.

CD, manuál pro učitele (zdarma přístupný na internetu).

Úroveň A1/2.

Holá, L.– Bořilová, P.: *Česky krok za krokem 2*. Praha: Akropolis 2009.

Druhý díl učebnice New Czech Step by Step/Tschechisch Schritt für Schritt. Ve 20 lekcích opakování gramatické látky, která byla probhána v prvním díle, a zároveň výrazné rozšiřování slovní zásoby a prohloubení komunikační kompetence. Součástí každé lekce Čestina pro každý den, která přibližuje každodenní život v ČR.

V samostatné příloze výklad, užití a tabulky pádů, klíč ke cvičením, textová příloha, česko-anglicko-německo-ruský výběrový slovníček, Česká gramatika v kostce 2, CD, manuál pro učitele (zdarma přístupný na internetu).

Úroveň B1.

Kestránková, M. – Šnidaufová, G. – Kopicová, K.: *Čestina pro cizince úroveň B1*. Brno: Computer Press 2010.

Učebnice vhodná pro všechny národnosti. Reálie a cvičení na výslovnost. Učebnice, cvičebnice, CD.

Úroveň B1.

DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY PRO JAZYKOVÉ VYUČOVÁNÍ

Herciková, B.: *Přehled základní české gramatiky pro zahraniční studenty*. Praha: Karolinum 2009.

Učební text je určen cizincům, kteří studují češtinu jako cizích jazyk na základních úrovních podle SERR. Jedná se o stručný přehled gramatických pravidel předkládaný jednoduchou formou prostřednictvím tabulek a dostatečným množstvím příkladů. Přehled je rozdělen do šesti hlavních kapitol: *Úvod do češtiny, Zvuková a grafická stránka češtiny, Morfologie, Slovtvorba, Syntax a Pravopis*.

Holá, L.– Bořilová, P.: *Česká gramatika v kostce*. Praha: Akropolis 2012.

Jednoduchý přehled nejdůležitějších gramatických jevů.

Tschechische Grammatik auf einen Blick – německá verze

Czech Grammar in a Nutshell – anglická verze

Чешская грамматика – коротко и ясно – ruská verze

Чеська граматыка – коротко при головне – ukrajinská verze

Czeska gramatyka w pigulce – polská verze

Ngữ pháp tiếng Séc tóm tắt ngắn gọn – vietnamská verze

Чех хэлний хураангуй дүрэм – mongolská verze

Gramática checa en esquemas – španělská verze

Andrášová, H. – Podepřelová, A.: *Na cestě za češtinou*. Praha: Klett 2008.

Inspirativní náměty pro učitele češtiny jako cizího jazyka. Metodická příručka s pracovními listy, tištěná (teoretické stati, metodické pokyny, klíč) a elektronická část (přílohy a pracovní listy).

Doporučená úroveň A1–B1.

Andrášová, H. – Holubová, L. – Podepřelová, A. – Gritzová, D.: *Desetiminutovky čeština pro cizince*. Praha: Klett nakladatelství 2008.

Rychlá cvičení na cesty i pro volný čas. Procvičení gramatických, lexikálních a stylistických znalostí v krátkosti a zábavnou formou, prohloubení přehledu v oblasti reálií. Česko-německo-anglický slovníček.

Doporučená úroveň B1.

Kořánová, I. – Bermel, N.: *Interaktivní čeština. Pracovní sešit k CD.* Praha: Karolinum 2012.

Výukový program rozdělený do šesti tematických celků, které vycházejí z konkrétní komunikační situace. Zahrnutý jsou také některé literární texty.

Pracovní sešit (především pro práci ve třídě) a výukové CD (interaktivní cvičení vhodné i pro samostudium). Elektronický česko-anglický a anglicko-český slovníček.

Úroveň B1, B2.

Kotková, R.: *Textová cvičení z českého jazyka.* Praha: Karolinum 2009.

V textech – cvičeních se postupně objevují pády v pořadí obvyklém pro většinu učebnic.

Texty jsou doplněny úlohami na porozumění a úlohami pracujícími s lexikální zásobou. Výběrový česko-anglický slovníček.

Úroveň A2–B2.

Malá, Z.: *Hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince.* Praha: Lingua Ludus 2009.

Doplňek učebnic Czech Express 1 a New Czech Step by Step (L 1–6).

Úroveň A1.

Nekovářová, A.: *Čeština pro život.* Praha: Akropolis 2006.

Konverzační učebnice, patnáct konverzačních témat týkajících se běžných situací. Drilové věty v češtině, angličtině a němčině.

Česko-anglicko-německý slovníček po každé lekci, CD.

Předpokládaná znalost češtiny na úrovni B2.

DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY PRO LITERÁRNÍ VYUČOVÁNÍ

Holá, L.: *Pražské legendy.* Praha: Akropolis 2011.

Deset legend spojených se známými pražskými lokalitami. Názorné ilustrace a fotografie míst, ke kterým se legendy váží.

Soubor gramaticko-lexikálních cvičení ke každému textu, česko-anglicko-německo-ruský slovníček a klíč ke cvičením, CD.

Doporučená úroveň A2.

Holá, L.: *Staré pověsti české a moravské.* Praha: Akropolis 2011.

V deseti pověstech jsou představena nejslavnější jména a události české národní mytologie a historie. Názorné ilustrace a fotografie míst, ke kterým se české a moravské pověsti váží.

Soubor gramaticko-lexikálních cvičení ke každému textu, česko-anglicko-německo-ruský slovníček a klíč ke cvičením, CD.

Doporučená úroveň B1.

Holá, L.: *Malostranské povídky.* Praha: Akropolis 2012.

Šest adaptovaných povídek Jana Nerudy, krátká informace o domovních znameních staré Prahy.

Soubor gramaticko-lexikálních cvičení ke každému textu, česko-anglicko-německo-ruský slovníček a klíč ke cvičením, CD.

Doporučená úroveň B1.

Kotková, R.: *Karel Čapek „Povídky z jedné kapsy“ a „Povídky z druhé kapsy“*. Praha: ASA 2009.

Devět upravených povídek Karla Čapka. Výběrový česko-anglicko-německo-ruský slovníček a klíč ke cvičením.

Není CD. Doporučená úroveň B2.

Sůvová, P. – Lewis, C.: *Alenka v říši divů*. Tábor: Sova Libris 2010.

Deset kapitol doplněných cvičeními a klíčem, CD.

Doporučená úroveň B1.